

www.dereta.rs

Biblioteka

IN

Urednici izdanja

Aleksandar Šurbatović

Anja Marković

Naslov originala

Lorenzo Marone

LA TENTAZIONE DI ESSERE FELICI

Copyright ©2015 Lorenzo Marone
Published by arrangements with Meucci Agency,
Milan and Tempi Irregolari, Gorizia
Copyright © ovog izdanja Dereta

LORENCO MARONE

Sitnice koje život znače

Prevod s italijanskog
Gordana Subotić

Beograd
2016.
DERETA

*Krhkim dušama,
koje vole ne voleći sebe.*

Objašnjenje

Moj sin je homoseksualac.

On to zna. Ja to znam. Ipak, nikad mi to nije priznao. Ništa strašno, mnogi čekaju da im roditelji umru da bi mogli da se opuste i u miru žive sa svojom seksualnošću. Samo što to sa mnom neće ići, ja nameravam još dugo da živim, bar još desetak godina. Dakle, ako Dante želi da se emancipuje, moraće to da uradi mimo dolepotpisanog. Ne pada mi na pamet da umrem zbog njegovih seksualnih sklonosti.

Čezare Anuncijata

Otkucaj sata jedini je zvuk koji mi pravi društvo. U ovo doba dana ljudi spavaju. Kažu da su prvi jutarnji sati najbolje vreme za spavanje, mozak je u REM fazi, onoj tokom koje se sanja, disanje postaje nepravilno, a oči se brzo pomeraju s jedne na drugu stranu. Ukratko, nimalo zabavan prizor, kao da ste se našli ispred nekoga koga je zaposeo đavo.

Ja nikad ne sanjam. Ili se bar ne sećam previše snova. Možda zato što malo spavam i rano se budim. Ili zato što mnogo pijem. Ili jednostavno zato što sam star, a snovi se do tog doba potroše. Mozak je proživio čitav jedan život najjuvnutijih fantazija i normalno je da mu s vremenom ponestaje nadahnuća. Svi mi u jednom trenutku doživimo vrhunac kreativnosti, a zatim sledi neminovan pad, tako da pred kraj života nisi u stanju da zamisliš čak ni scenu seksa. Međutim, dok si mlad, upravo odatle i počinješ, od fantazija o neverovatnim strasnim noćima sa najaktuelnijom starletom, drugaricom iz klupe, pa čak i sa nastavnicom koja, ko zna zašto, čezne da padne u naručje nekog bubuljičavog žutokljunca sa pokojom maljom na nausnici. Naravno, u početku se sve odvija u mašti, ali verujem da mladalačko samozadovoljavanje veoma utiče na razvoj kreativnosti.

Ja sam bio vrlo kreativan.

Odlučujem da otvorim oči. Kad sam u ovakvom stanju, ionako nema govora o spavanju. Dok ležimo u krevetu,

mislima se otiskujemo na nestvarna putovanja. Na primer, na pamet mi padne bakina i dedina kuća. Još uvek mogu da je vidim, posetim, prođem iz jedne sobe u drugu, osetim mirise iz kuhinje, čujem škripu vratanca kredenca u trpezariji, ili cvrkut ptičica na terasi. Zadržavam se čak i na nameštaju, sećam se i najsitnijih detalja, čak i ukrasa. Ako potom čvrsto stisnem kapke, mogu čak da se ogledam u bakinom ogledalu i ponovo vidim sebe kao dete. Znam, rekao sam da ne sanjam više, a kao da govorim o snu. S druge strane, dok sam budan, i te kako umem svakom da skrešem u brk.

Zvirnuo sam na sat i opsovao ispod pokrivača. Mislio sam da je pet, međutim, tek je četiri i petnaest. Napolju je mrak, nečiji alarm ritmično zavija u daljini, vlaga zamućuje obrise, a mačke su sklupčane ispod kola.

Ceo kraj spava, ja se vrtim u krevetu.

Okrećem se na drugu stranu i prisiljavam da ponovo spustim kapke. Da budem iskren, ne mogu ni minut više da se svrtim u krevetu, moram da se oslobodim energije nakupljene tokom dana, pomalo kao more leti: danju sakuplja toplotu da bi je poklonilo noći. Baka mi je govorila da se, kad telo ni pod tačkom razno neće da se odmori, ne treba micati; posle nekog vremena shvatiće da nema svrhe da pravi pometnju i smiriće se. Samo što, da bi se to sprovelo u delo, treba biti strpljiv i vičan samoobuzdavanju, a ja sam s vremenom ostao i bez jednog i bez drugog.

Shvatam da zurim u knjigu na noćnom stočiću pored kreveta. Često sam posmatrao korice te knjige, ali sada primećujem detalje koji su mi ranije promakli. Prvo me obuzima neverica, a onda uočavam: mogu da čitam izbliza. Nikome na ovom svetu u mojim godinama to ne polazi za rukom. Tehnologija je u poslednjem veku napravila ogromne

korake, ali kratkovidost ostaje jedna od nedostižnih misterija nauke. Približavam ruke licu i shvatam otkud to iznenadno i čudesno izlječenje: stavio sam naočare, što je čin koji sad već obavljam instinktivno, bez razmišljanja.

Vreme je da ustanem. Idem u kupatilo. Ovo baš i ne bih morao da kažem, ali star sam i mogu da radim šta god mi padne na pamet. Da skratim priču, mokrim sedeći, kao žene. I to ne zato što me noge ne drže, već zato što bih, u suprotnom, svojim hidrantom zalio i pločice ispred sebe. Tu nema pomoći, u određenim godinama ona stvar počinje da vodi svoj sopstveni život. Kao i ja (a pomalo kao i svi starci), tvrdoglava je i baš je briga da se nekom pravda.

Ko se žali na starost, taj mora da je lud. U stvari, bolje reći slep. Ne vidi šumu od drveća. Ne kažem da ne postoji alternativa, ali ona teško da je poželjna. Za čoveka je prava sreća ako uopšte stigne dovdje. Ali najzanimljivije od svega je što, kao što sam rekao, u starosti možeš da radiš šta god hoćeš. Nama starcima je sve dozvoljeno, čak se i na dekicu koji krade u supermarketu gleda prostodušno i saosećajno. Nasuprot tome, dečaka kojeg uhvate da krade u najboljem slučaju nazvaće „huliganom”.

Ukratko, dođe vreme kad se pred vama otvara svet koji je do tada bio nedostupan, čarobno mesto ispunjeno ljubaznim, obzirnim i blagonaklonim ljudima. Ipak, najdragocnije što se može steći zahvaljujući starosti jeste poštovanje. Čast, solidarnost, obrazovanje i darovitost nisu ništa naspram smežurane kože, staračkih fleka na glavi i drhtavih ruku. Danas sam u svakom smislu čovek koga poštuju, a to, imajte na umu, nije mala stvar. Poštovanje je štit koji vam dopušta da dosegnete cilj mnogima nedostižan, to jest da radite sa svojim životom šta god poželite.

LORENCO MARONE

Zovem se Čezare Anuncijata, imam sedamdeset sedam godina i protraćio sam sedamdeset dve godine i sto jedanaest dana. Potom sam shvatio da je došao trenutak da istinski uživam u stečenom poštovanju.

Razdvaja nas samo jedno

Jutros me je pozvalo moje prvenče, moja ćerka Zveva.

„Tata?”

„Zdravo.”

„Slušaj, treba mi jedna usluga...”

Nije trebalo da joj se javim. Ako nas iskustvo nečemu uči, to je upravo da ne treba ponavljati iste greške celog života. Ja nisam ništa naučio, te se i dalje neustrašivo rukovodim instinktom.

„Jel' bi mogao da uzmeš Federika iz škole? Moram na neko ročište i kasno ću završiti.”

„Zar ne može Dijego da se pobrine za to?”

„Ne, ima posla.”

„Jasno...”

„Znaš da te ne bih molila da ne moram.”

Dobro sam vaspitao decu, ne mogu da se požalim. Nisam od onih dekica koji sačekuju unuke. Naježim se kad vidim te jadne starčice kako zaustavljaju saobraćaj ispred škole. Da, znam, hoće da budu korisni umesto da trunu u nekoj fotelji, ali opet ne mogu ništa da uradim povodom toga, za mene je „društveno odgovorni deda” kao filmska traka, telefonska govornica, žeton, video-kaseta, predmeti iz prošlih vremena koji više nemaju istinsku svrhu.

„A posle, kud da ga vodim?”

„Kod tebe, ili dođite u kancelariju. Da, dovedi ga ovamo, molim te.”

I eto mene ispred škole, čekam unuka. Podigao sam okovratnik kaputa i gurnuo ruke u džepove. Poranio sam, navika stečena s godinama. Kako isplanirati dane. Dobro, ne kažem, nije da imam mnogo obaveza, ali više volim da i to malo bude isplanirano.

Zvevin telefonski poziv mi je poremetio planove. Trebalo je da odem kod brice, večeras imam randevu sa Rosanom. Ona je prostitutka. Da, posećujem kurve, pa šta? I dalje imam potrebe koje želim da zadovoljim i nikoga pored sebe kome bih morao da se pravdam. U svakom slučaju, preterujem, nije baš da ih posećujem i nije baš da je Rosana kurva; ovo prvo zato što mi je prilično teško da se klackam autobusom, s druge strane, istekla mi je vozačka a nisam je produžio. Osim toga, Rosana je stara prijateljica koju sam upoznao dok je davala injekcije po kućama. Tako se obrela i u mojoj dnevnoj sobi. Došla bi rano ujutru, ubola me u dupe i otišla bez reči. Zatim je počela da ostaje na kafi, a na kraju sam uspeo da je odvučem u krevet. Kad se danas setim toga, jasno mi je da nisam morao mnogo da se trudim. Tek kasnije sam shvatio da tobožnju medicinsku sestru nije zaveo moj osmeh, tek kad mi je ozbiljnog lica izjavila: „Simpatičan si, štaviše lep si čovek, ali ja imam sina kome moram da pomognem!”

Oduvek sam voleo neposredne ljude i tako smo nas dvoje postali prijatelji. Ona je već na pragu šezdesete, ali i dalje ima ogromne sise i lepu skladnu pozadinu. A u mojim godinama ti ne treba ništa više, zaljubljujemo se pre svega u nečije mane kako bi nam ono što se događa delovalo uverljivije.

Dolazi Federiko. Kad bi ovi oko mene znali da je starac koji vodi unuka samo minut ranije mislio o poprsju jedne prostitutke, zgranuli bi se i upozorili bi roditelje mališana. Iz nekog nepoznatog razloga starcima nije dopušteno da požele da opale nekog.

Zaustavili smo taksi. Ovo mi je tek treći put da sam došao po unuka u školu, a on je već otkrio mami da voli kad moja malenkost dođe po njega. Kaže da ga onaj drugi deda tera da ide peške i da se sav oznojen vraća kući. A sa mnom se vraća taksijem. Nego šta! Imam pristojnu penziju, dvoje odrasle dece i nemam s kim da proslavim godišnjicu braka. Mogu da troškarim na taksi i razne Rosane. Međutim, taksista je nepristojan. Nažalost, i to se događa. Psuje, svira bez razloga, juri i koči kao sumanut, urla na pešake, ne staje na semaforu. Kao što rekoh, jedna od najvećih prednosti trećeg doba jeste što možeš da radiš šta god hoćeš, jer neće biti četvrtog da se zbog toga kaješ. Tako sam odlučio da kaznim čoveka koji želi da mi upropasti dan.

„Trebalo bi da usporite!”, govorim mu.

Ni odgovorio mi nije.

„Jeste li čuli šta sam rekao?”

Tišina.

„Dobro, stanite sa strane i dajte mi dozvolu.”

Taksista se okrete i zbunjeno me pogleda.

„Ja sam penzionisani karabinijer sa činom pukovnika. A vi kršite propise i ugrožavate bezbednost putnika.”

„Ne, pukovniče, oprostite mi, danas ne znam gde udaram. Problemi u kući. Molim vas, sad ću usporiti.”

Federiko je podigao kapu zureći u mene i taman je hteo da zausti nešto kad sam ga stegao za ruku i namignuo mu.

„Kakve probleme?”, upitao sam ga zatim.

Moj sagovornik na trenutak pognu glavu, a zatim daje mašti na volju: „Ćerka bi uskoro trebalo da se uda, ali njen budući je ostao bez posla.”

„Shvatam.”

Dobar izgovor, nema šta, niko se nije razboleo ili ne daje bože umro. Ovako je uverljivije. Kad smo stigli do Zvevine kancelarije, nije hteo da uzme novac. Još jedna besplatna vožnja od nevaspitanog Napolitanca. Federiko me gleda i smeje se, ja mu ponovo namigujem. Već se navikao na moje što-sove, prošli put sam se pretvarao da sam finansijer. Radim to iz zabave, a ne da bih uštedeo. I nemam ništa protiv taksista.

Zveva još nije stigla. Smestili smo se u njenu kancelariju, Federiko se opružio na sofi, a ja sam seo za sto s njenom porodičnom fotografijom na vidnom mestu. Moram priznati da mi Dijego, njen muž, nije preterano simpatičan; da se razumemo, dobar je čovek, ali ti previše dobri ponekad znaju da idu na živce i tu nema pomoći. Zapravo, mislim da se i Zevi smučio; većito je mrzovoljna, većito u žurbi i misli samo na posao. Sve u svemu, sušta suprotnost mom današnjem stanju, ali vrlo slična meni odranije. Mislim da je nesrećna, samo što s mojom malenkošću ne razgovara o tome. Možda je razgovarala s majkom. Ja nisam najprikkladnije rešenje kad nekom treba rame za plakanje.

Da biste bili dobar sagovornik, kažu da ne morate da delite bogzna kakve savete, ženama je dovoljno da ih pažljivo slušate i pokazujete saosećanje. Ja nisam sposoban za to, vrlo brzo izgubim strpljenje, kažem šta imam i podivljam ako me sagovornik ne sluša, već uporno vrta istu priču. To je bio uzrok višegodišnjih svađa sa mojom ženom Katerinom. Ona je htela samo da se nekom poveri, ja bih već posle dva minuta bio spreman da joj ponudim rešenje. Sva sreća pa mi je

starost priskočila u pomoć: shvatio sam da je za moje zdravlje bolje da ne slušam porodične probleme. Ionako će ih na kraju sami rešiti.

Kancelarija ima lep velik prozor koji gleda na ulicu krcatu prolaznicima i, da je prekoputa soliter umesto ruševne zgrade od sedre, bezmalo bih mogao da zamislim da sam u Njujorku. Samo što u američkim metropolama nema latinoameričkih četvrti sa uličicama koje se survavaju s vrha brežuljka, urušenih zgrada koje razmenjuju tajne o rublju raširenom na žicama, puteva prepunih rupa i kola što su zajahala jadne pločnike između stubića i ulaza u crkvu. U Njujorku sporedne ulice ne prikrivaju svet koji se gubi u sopstvenoj senci, tamo se buđ ne hvata ljudima na lice.

Dok razmišljam o razlikama između Velike jabuke i Napulja, vidim Zvevu kako izlazi iz crnog džipa i približava se kapiji. Zaustavlja se ispred zgrade, vadi ključeve iz torbe, zatim se vraća i ponovo ulazi u kola. Odozgo vidim samo njene noge u tamnim hulahopkama. Naginje se ka vozaču, možda da bi ga pozdravila, a on joj spušta ruku na butinu. Približavam stolicu prozoru i udaram glavom o staklo. Federiko prestaje da se igra sa svojim drugarom robotom i zuri u mene. Osmehujem mu se i vraćam se sceni koja se odigrava pred mojim očima. Zveva napokon izlazi iz kola i ulazi u zgradu. Džip odlazi.

Ja zveram po kancelariji kao obnevideo. Možda mi se samo priviđa, možda je to bio Dijego. Koji, slučajno, nema džip. Možda joj je to samo kolega? Ipak, kolega koji je na rastanku, umesto da joj stegne ruku, steže za butinu?

„Zdravo, tata.”

„Zdravo.”

„Evo moje ljubavi!”, uzviknu ona i uhvati Federika ispod miški pa ga podiže zasipajući ga poljupcima.

Taj prizor me podseća na njenu majku. I ona se tako ponašala prema deci. Bila je previše osećajna, previše brižna, nametljiva, stalno se vrzmala oko njih. Možda je zato Dante gej. Ko zna da li njegova sestra to zna.

„Jel' Dante gej?”, pitam.

Zveva se naglo okrenula, i dalje držeći Federika u naručju. Onda ga je spustila na sofu i ledenim glasom odvrtila: „Izvini, ali kako bih ja to mogla da znam? Što njega ne pitaš?”

Brat joj je homoseksualac. I ona to zna.

„Uostalom, kako ti je to uopšte palo na pamet?”

„Onako. Kako je prošlo ročište?”

Ponovo je zauzela odbramben stav.

„Što?”

„Ne smem da pitam?”

„Nikada te nije zanimalo moj posao. Zar nisi baš ti govorio da će mi pravo uništiti život?”

„Da, govorio sam i još to mislim. Vidiš li ti sebe?”

„Slušaj, tata, danas nisam raspoložena za tvoje besmislene pridike. Imam posla!”

Istini za volju, moja ćerka je donela mnoge pogrešne odluke: u vezi sa studijama, poslom i, poslednju, s udajom. Sa teretom tolikih grešaka na plećima svakako se ne možeš smeškati i praviti se da ti je sve potaman. S druge strane, ni ja nisam baš uradio sve kako treba, napravio sam mnogo gluposti, na primer, oženio sam se Katerinom i napravio joj dvoje dece. Ne kažem to zbog Dantea i Zveve, taman posla, nego zato što smatram da ne treba praviti decu sa ženom koju ne voliš.

„Kako je sa Dijegom?“ pitam.

„Sve u redu“, nemarno će ona, dok iz torbe vadi fasciklu i spušta je na sto. Na prednjoj strani piše: *Sarnataro protiv kućnog saveta u Rimskoj ulici.*

Ne razumem kako neko može svojom voljom da se bavi tuđim besmislenim svađama, kao da nema dovoljno svojih problema, pa mora da se upliće i u tuđe. Opet, Zvevi se to dopada. Možda čak uživa u tome, kao njena majka. Katerina je u svemu umela da vidi dobru stranu, dok se ja, s druge strane, nikad nisam zadovoljavao mrvicama dobrog u moru lošeg.

„Otkud odjednom sva ta pitanja?“

„Onako, nikad ne razgovaramo...“

Ali ona je već u hodniku, potpetice odjekuju dok brzo prelazi iz jedne kancelarije u drugu, usput razgovarajući s koleginicom. Raspravljaju o suđenju nekom zlikovcu. Kako joj ne dosadi!

Posmatram svog unuka kako se igra nekim zmajem i smešim se. Nas dvojica smo u suštini isti, samo gledamo kako ćemo se zabaviti i ni za šta nismo odgovorni. Federiko se igra zmajevima, ja sa Rosanom i još nekim tričarijama. Razdvaja nas samo jedno: on ima čitav život pred sobom i hiljadu planova, ja još koju godinu i mnogo toga za čim žalim.

Lorenzo Marone
SITNICE KOJE ŽIVOT ZNAČE

Za izdavača
Dijana Dereta

Glavni i odgovorni urednik
Aleksandar Šurbatović

Lektura i korektura
Aleksandra Šašović

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-064-0

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2016.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.131.1-31

МАРОНЕ, Лоренцо, 1979-

Sitnice koje život znače / Lorenzo Marone ; prevod s italijanskog Gordana Subotić. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2016 (Beograd : Dereta). - 239 str. ; 21 cm. – (Biblioteka IN / Dereta)

Prevod dela: La tentazione di essere felici / Lorenzo Marone.
– Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-064-0

COBISS.SR-ID 223060492